

"Я пережив нацистів, переживу і рашистів": Друга світова війна та Голокост у сучасному українському дискурсі про російське вторгнення

19 вересня 2025 року, Центр міської історії, конференц-зал та [онлайн Zoom](#)

Український публічний дискурс про повномасштабне російське вторгнення має характерну рису – тенденцію порівнювати цю війну з Другою світовою війною та Голокостом. Такі порівняння не з'явилися спонтанно у 2022 році, вони були присутні раніше, а їхнє походження сягає 2014 року, проте їх поширення після 24 лютого утворює особливий дискурсивний патерн, що став помітний як в Україні, так і за кордоном.

Семінар буде присвячений презентації та обговоренню дослідницького проєкту, метою якого є аналіз та інтерпретація різних форм історичних аналогій в українському публічному дискурсі, щоб встановити, як візуальні та текстові паралелі формують наративи про триваючу війну і водночас як вони взаємопов'язані з колективною пам'яттю про минулі події. Нас цікавить роль, яку історичні аналогії відіграють у конструюванні минулого, розумінні сьогодення та уявленні про майбутнє, як вони впливають на процеси ухвалення рішень, освіти, державну політику тощо.

Особливістю цього дослідницького проєкту, що фінансується Фондом польської науки в рамках програми "Для України!", є обшерна база даних та архів таких історичних аналогій, що налічує 65 000 записів (як текстових, так і візуальних). Цей набір даних зібрано автоматично з усього україномовного сегмента інтернету (основні соціальні мережі, вебпортали та YouTube) за період із 24.02.2022 по 24.02.2023, тобто опубліковані впродовж першого року повномасштабного вторгнення. Цей масив джерел проаналізовано за допомогою якісних, кількісних методів, а також методів з використанням штучного інтелекту (тематичне моделювання).

Під час презентації результатів дослідження ми запрошуємо вас обговорити, як історичні аналогії присутні у розумінні сучасних подій, а також як це впливає на пам'ять про Другу світову війну та Голокост як такі, і що означають такі комеморативні гасла, як "Ніколи більше", для колективної пам'яті про минулі події.

Організація:

Павел Добросельські, Євген Захарченко, Тарас Назарук, Софія Андрусишин, Єлизавета Боброва.

Організатори:

INSTYTUT
KULTURY
POLSKIEJ

За фінансової підтримки:

INSTITUT FÜR DIE WISSENSCHAFTEN VOM MENSCHEN
Institute for Human Sciences

Патронат:

Програма

10:00 Ранкова кава / вітальне слово

10:30 Панель 1

"Історичні аналогії як інструмент розуміння сучасного і минулого - російська агресія в Україні та Друга світова війна"

Презентація результатів дослідження

Спікери/-ки: Павел Добросельські (Варшавський університет), Євген Захарченко (Харківський національний університет імені Каразіна), Петро Долганов (Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти), Марина Хрипун (ГО «Культурні географії»/Invisible University for Ukraine (CEU), Валерія Карпань (Університет Коїмбри/Берлінський університет імені Гумбольдта)

Коментатори: Микола Махортих (Бернський університет), Анна Вилеґала (Інститут філософії і соціології Польської академії наук)

12:30 – 13:00 Перерва на каву

13:00 Панель 2

«Сьогодення: згадки Другої світової війни у написах російських військових»

Спікерка: Тетяна Савченко (Архів «Настінні докази»)

«Характеристика маніпуляцій знаннями в альтернативній версії російської Вікіпедії»

Спікер: Олександр Косован (Український католицький університет)

14:00 Перерва на обід

15:00 Панель 3

«Святкування Дня Перемоги на розділеному Донбасі на початку війни: початок переплетення та взаємного посилення пам'яті про Другу світову та поточну війну»

Спікерка: Ольга Мармілова (Центральноєвропейський університет, Будапешт)

«"Вам про яку війну?...": усна історія Другої світової після російського повномасштабного вторгнення»

Спікер: Андрій Усач (ГО «Після тиші»)

18:00 Публічна подія

«Я пережив нацистів, переживу і рашистів»: Друга світова війна та Голокост у сучасному українському дискурсі про російське вторгнення»

Спікери: Павел Добросельські, Євген Захарченко

Модерує: Тарас Назарук

20:00 Вечеря

Кафе [«Республіка саду»](#), Винниченка, 20а